

Stichting 4 / 5 mei Comité
Amsterdam Zuidoost

het verleden herdenken – inzicht vergroten – de vrijheid vieren
Activiteitenplan 2023

Foto: Auke van der Hoek

Bestuur

Hans Mooren

Otto Middelkoop

Angelique Hoogmoed

Maureen Healy

voorzitter

secretaris

bestuurslid

bestuurslid

Adviseurs

Saskia Bosnie

Herman Morssink

Jules Rijssen

Peter Rodrigues

Janneke Roos

Secretariaat: Gouden Leeuw 155,1103 KC Amsterdam Zuidoost

Email: 4en5mei.Zuidoost@gmail.com

Web: www.4en5meiamsterdamzuidoost.nl

Facebook: Vierenvijf mei Comité Amsterdam Zuidoost

KvK 34333116 – Triodos bank IBAN NL11TRIO039020971

RSIN/fiscaal nummer 82061398

ANBI status: RSIN/Fiscaalnummer 820617398

Strategie en Activiteitenplan 2023

Stichting 4/5 mei Comité Amsterdam Zuidoost

I Inleiding

Dit document beschrijft de strategie voor 2023 van de Stichting 4en5 mei Comité Amsterdam Zuidoost (CAZ) met het daarbij behorende activiteitenplan en begroting.

De grondslag van het 4en5 mei CAZ ligt in het onderkennen, delen en uitdragen van een gemeenschappelijk streven, dat als basis heeft het voorkómen, tegengaan en uitbannen van vervolging en uitsluiting. Dat geldt ook voor discriminatie van personen, bevolkingsgroepen op grond van ras, etniciteit, seksuele en religieuze voorkeur en lichamelijke en geestelijke beperkingen. Het 4en5 mei CAZ streeft ernaar haar activiteiten uit te lijnen met de aard van de bevolkingssamenstelling van Amsterdam Zuidoost zoals onderstaande missie en doelstellingen reflecteren. Het gaat om de inclusieve herdenking van de Tweede Wereldoorlog, de nasleep daarvan in de delen van het voormalig koninkrijk, en de barre periode van onvrijheid en onmenselijkheid. Zie voor verdere toelichting IV Strategie.

Met de herdenking en viering van vrijheid op **4 en 5 mei** in Nederland en voor het voormalig Nederlands-Indië **op 8 maart** (de capitulatie van Nederlands Indië) en **14 en 15 augustus** (de capitulatie van Japan) wordt het huidige Nederlandse Koninkrijk eraan herinnerd dat misdaden tegen de mensheid ons bestaan aantasten; en nooit meer zouden mogen gebeuren.

Het 4en5 mei CAZ streeft ernaar de actualiteit niet uit het oog te verliezen en schenkt daarom aandacht aan de **Dag van de Rechten van de Mens** op 10 december.

Geschiedenis

In 2006 is, mede in opdracht van het stadsdeel Zuidoost, een doorstart van het *4 mei Comité Zuidoost* gemaakt. Dit Comité heeft de 4 mei herdenking 2007 naar een goed lopende herdenkingsbijeenkomst gebracht. In 2008 heeft een *5 mei Comité Zuidoost*, op initiatief van een netwerk van bewoners- en zelforganisaties, de viering van de 5 mei Bevrijdingsdag georganiseerd, waarmee de traditie wederom in ere is hersteld in Zuidoost.

Dankzij de samenwerking en bijdragen van organisaties, instellingen, groeperingen en (mede) door financiering van de overheid zijn de 4 mei herdenking en 5 mei viering in stadsdeel Amsterdam Zuidoost mogelijk geworden. Met het opgaan van de twee comités in de *Stichting 4en5 mei Comité Amsterdam Zuidoost* is het Comité gaan werken met project- en werkgroepen en zijn de jaarlijkse 4 mei dodenherdenking en 5 mei viering van Bevrijdingsdag tot twee evenement dagen in het stadsdeel Amsterdam Zuidoost volledig terug. Stichting 4/5 mei Comité CAZ is op 1 april 2009 opgericht. Het Comité werkt samen

met andere Amsterdamse en landelijke organisaties, maar houdt bij haar activiteiten vooral rekening met de bevolkingssamenstelling van Amsterdam Zuidoost.

II Missie

Het 4 en 5 mei Comité Amsterdam Zuidoost geeft richting aan de zingeving van herdenken van slachtoffers van WO2 en de nasleep in Nederland, in voormalig Nederlands Indië, en in Suriname en de Antillen en aan het vieren van de verworven vrijheid. Om hiervan te leren voor nu en voor de toekomst.

III Doelstelling

Wij beogen door het geven van voorlichting, educatie en debat bij te dragen aan een vreedzame wereld. In deze wereld worden de rechten van de mens gerespecteerd.

Wij maken een blijvende verbinding van de herdenking en viering in Nederland in mei enerzijds. En wat betreft voormalig Nederlands Indië met het herdenken en vieren op 8 maart en 15 augustus anderzijds.

IV Strategie

Het 4 en 5 mei CAZ streeft ernaar recht te doen aan de diversiteit van de bevolking in Amsterdam Zuidoost door de 4 mei herdenking, en de viering van 5 mei (door de jaarlijkse Maduro lezing. Hierbij geven wij aandacht aan slachtoffers en verzetshelden uit het gehele voormalige koninkrijk.

Dit doet zij ook door middel van lezingen, exposities, voorlichting aan scholen en filmvoorstellingen. Het streven is de teksten van toespraken, lezingen en presentaties zo veel mogelijk op hand-outs beschikbaar te maken voor mensen met een auditieve beperking.

Historisch gezien begon de worteling van ons comité in Zuidoost met de oprichting van het monument in Holendrecht door de bewoners van Zuidoost in 1983. Dit monument werd gemaakt door Maria Glandorf om de gevallen van WO2 te herdenken. Sinds 1983 is het de uitdaging geweest om het comité verder te doen wortelen bij een breder deel van de bevolking van Zuidoost. Ook in 2023 willen wij aan dit laatste meer aandacht gaan geven. Om de toekomst van herdenken van 4 mei en het vieren van 5 mei te waarborgen en intensiever te verbinden met Amsterdam Zuidoost gaan wij ons actiever positioneren in Amsterdam Zuidoost. Hiervoor zullen wij werken aan een meer intensieve verbinding met andere organisaties en personen in Amsterdam Zuidoost. Hierbij zullen wij ons ook expliciet richten op jongeren. In dit activiteitenplan is dat terug te vinden.

Naast het organiseren van activiteiten in Amsterdam Zuidoost neemt CAZ deel aan diverse (officiële) kransleggingen: Februaristaking, Auschwitz herdenking, Keti Koti, ereveld Loenen, de Indië herdenking en ceremoniële bloemleggingen bij diverse andere herdenkingen en graven van verzetsmensen uit de Oost en de West.

Het Comité evalueert systematisch haar activiteiten in samenwerking met haar adviseurs en verwerkt de 'lessons learned'. Met als doel verduurzaming van haar handelen.

V Activiteiten in 2023

In 2020 en 2021 hebben diverse activiteiten geen doorgang kunnen vinden in de gebruikelijke fysieke vorm vanwege de Corona pandemie.

In 2022 hebben wij gelukkig weer veel activiteiten 'live' kunnen uitvoeren.

Samengevat kunnen we de activiteiten als volgt rubriceren:

1. Herdenking op 4 mei van de slachtoffers en gevallen in de Tweede Wereldoorlog

Hierbij met name aandacht voor de slachtoffers onder de Joodse bevolking, de LHBTi, Sinti- en Roma-bevolkingsgroep en mensen met een fysieke of geestelijke beperking en de Antillen en Suriname. De jaarlijkse Indië-lezing ter gelegenheid van de overgave van Nederlands Indië aan Japan, en de nasleep daarvan in Nederland en Nederlands Indië, resp. Indonesië, hebben wij in 2022 voor het laatst georganiseerd. Wij hopen de lezing in goed overleg over te kunnen dragen aan het Indisch Herinneringscentrum in Den Haag.

2. Viering van de vrijheid op 5 mei met de Maduro-Lezing (bevrijding van Nederland).

3. Voorlichting en Educatie:

aandacht voor de Universele Rechten van de Mens door middel van de collectie van de schilderijen in het bezit van ons Comité ("Echte Helden") en de reeds ontwikkelde filmdocumentaire hierover;

4. het jaarlijkse leerlingen debat op 10 december (Dag van de Rechten van de Mens) op het Ir. Lely College.

Hiernaast zullen wij ons inzetten voor effectiever gebruik van het bestaande filmmateriaal, zoals de films "Diaspora" en "Kind zijn in de oorlog, vergeet het maar".

5. Samenwerking met andere organisaties, en het adviseren aan individuen en aanverwante organisaties. Hieronder valt ook aandacht voor de bevrijding van Nederlands Indië van de Japanse bezetting op 15 augustus. Waarbij we voor 2023 geen eigen activiteit voorzien.

In 2021 en 2022 is er een nieuwe samenwerking ontstaan rond herdenken op 4 mei bij het Anton de Kom beeld op het Anton de Komplein. Het initiatief hiertoe is genomen door Vereniging Ons Suriname en een aantal alliantie partners. Ook rond 16 augustus is er daar een herdenking geweest. Wij vinden deze nieuwe

samenwerking en plaats van herdenking waardevol. Ons comité zal zich inzetten om deze nieuwe samenwerking te bestendigen en hiermee mogelijk op verschillende plekken in Zuidoost te herdenken. Namelijk in Holendrecht, op het Anton de Komplein en op andere plaatsen in Zuidoost. Wij hopen deze samenwerking in 2023 uit te breiden.

6. School der Poëzie, een nieuwe activiteit

In samenwerking met de School der Poëzie hebben wij in 2022 op een aantal scholen in Amsterdam Zuidoost twee lessen georganiseerd. De kinderen maakten hierna gedichten. Een aantal van deze gedichten zijn op 4 en 5 mei voorgedragen.

Dit jaar willen wij de activiteiten uitbreiden met meerdere scholen en klassen. Ook kijken wij naar een bredere samenwerking met bijvoorbeeld de Jeugd Theaterschool in Zuidoost. Het doel van deze nieuwe activiteit is om scholieren nadrukkelijker te betrekken bij de activiteiten van ons comité. Het is uiteindelijk de bedoeling dat deze gedichtenwedstrijd een jaarlijks terugkerend 'evenement' wordt dat breed gedragen wordt in Zuidoost. Bij de verschillende activiteiten die ons comité organiseert zullen dan gedichten gemaakt in dit kader voorgedragen kunnen worden.

V.1 Herdenken

Herdenken van de gevallen tijdens de tweede wereldoorlog en de nasleep daarvan, en van de slachtoffers in missies waar Nederland aan deelneemt, valt onder de kerntaken van het comité.

V.1a. Indië-lezing

Door de veranderde samenstelling van het bestuur, maar ook het signaal van het stadsdeel dat de financiering vooral ten goede moet komen aan bewoners van Zuidoost, lijkt het wijs om met deze activiteit te stoppen. Rond dit onderwerp worden bovendien inmiddels al veel (landelijke) bijeenkomsten georganiseerd. Wij zijn nu in gesprek met het Indisch Herinneringscentrum om de Indië lezing aan hen over te dragen.

V.1b Herdenking Driemond 15 april

In 2015 is er in Driemond een herdenking in Amsterdam Zuidoost bijgekomen. Deze vindt plaats rond 15 april omdat op die datum in 1945 de laatste verzetsheld is gefusilleerd in Amsterdam. Dit doen we met een tweetal basisscholen in Driemond. Op de Algemene Begraafplaats Driemond staat een voorstudie van het monument "Ongebroken Verzet 1940-1945" (het grote beeld staat in Rotterdam). Driemond maakt intussen deel uit van het stadsgebied Weesp. En niet meer van Amsterdam Zuidoost. Wij hebben deze herdenkingsactiviteit onder de aandacht gebracht van het 4 en 5 mei Comité in Weesp. Ons doel is deze activiteit over te dragen aan het Comité in Weesp. Dit willen we uiteraard in goed overleg met de beide scholen doen.

V.1c Dodenherdenking 4 mei

Met de organisatie van de kernactiviteit 4 mei herdenking wordt beoogd aandacht te geven aan onrecht, discriminatie en misdaden tegen mensen in het verleden, te leren van het (recente) verleden en daarmee te bereiken dat dit nooit meer zal gebeuren. De 4 mei herdenking is bedoeld voor alle ingezetenen van Amsterdam Zuidoost en zij die er werken. Jaarlijks nemen 200 tot 300 personen deel aan deze herdenking bij het monument in Holendrecht. In 2022 kon er weer een fysieke bijeenkomst zijn.

Het Comité organiseert in samenwerking met de stadsdeelcommissie van Amsterdam Zuidoost, Bewonersvereniging wooncentrum De Drecht, Scouting Holendrecht, het Gehandicapten Platform, Politie Amstelland, muziekgroepen en vrijwilligers de praktische gang van zaken rond de stille tocht en de herdenkingsbijeenkomst. Vereniging Ons Suriname maakt intussen ook deel uit van deze samenwerking.

In de aanloop naar 4 en 5 mei wordt in samenwerking met de School voor Poëzie in 2023 weer een gedichtenwedstrijd georganiseerd met het oogmerk herdenken en vieren meer onder de aandacht van jongeren in Amsterdam Zuidoost te brengen (zie V.5).

Communicatie: voor 4 mei 2023 wordt er een persbericht gestuurd naar de gemeentelijke en lokale media in Amsterdam, Zuidoost, 4 en 5 mei Comité Amsterdam, het nationaal 4en5 mei Comité, lokale websites, lokale radio en tv, buurt comités (ook de nieuwe wijken in zuidoost). Het verslag met foto's en lezingen is na 4 mei beschikbaar op onze website, Facebook en de communicatiekanalen van de gemeente.

V.1d Ereveld Loenen

De deelname aan de herdenking op 4 mei op het Ereveld Loenen is in overleg met het Landelijk Overleg Minderheden en met de Oorlogsgravenstichting tot stand gekomen. Jaarlijks worden hier ook de verzetsmensen van de Oost en de West van het voormalige Koninkrijk herdacht, zoals Anton de Kom en anderen.

Communicatie: In 2023 streven we ernaar hier meer belangstelling voor te genereren in Zuidoost met specifieke aandacht in lokale media, buurtcomités en het Parool. Daarnaast komt er een algemeen persbericht.

V.1e Overige herdenkingen

Het Comité zal ook in 2023 weer bloemen leggen bij de herdenking van de Februari-staking, de Auschwitz herdenking, Keti Koti, de Indië herdenking en relevante andere gelegenheden.

Communicatie: Hier wordt tot nu toe geen actieve publiciteit op gevoerd, uiteraard wel op de eigen website. We willen dat in 2023 wel gaan doen.

V.2 Vieringen

V.2a 'Dag van de Vrijheid' op 5 mei

Ook dit is een kernactiviteit van het Comité. Het bestuur organiseert de inhoudelijke en de praktische gang van zaken rond de Bevrijdingsdag. Het programma omvat de Maduro-lezing en een theater dan wel muzikaal optreden en/of debat. Gevolgd door een vrijheidslunch. In samenwerking met andere organisaties in Zuidoost en het Stedelijk 4en5 mei Comité. Maduro was een belangrijke verzetsheld, afkomstig uit Curaçao en de jaarlijkse lezing is sinds 2014 naar hem vernoemd. Jaarlijks trekt dit evenement ongeveer 150 deelnemers.

Communicatie: Het programma wordt actief gecommuniceerd d.m.v. een persbericht in de media zoals eerdergenoemd, landelijk, lokaal, de gemeentelijke communicatie kanalen, buurtcomités, radio en tv etc. Uiteraard worden ook eigen kanalen (Facebook en website) gebruikt, en waar mogelijk ook via livestream. Mede afhankelijk van het inhoudelijke programma zal dit afgestemd worden op specifieke doelgroepen.

V.2b Augustusdagen, einde WO2 in Nederlands Indië

Historisch gezien betekende 15 augustus 1945 het einde van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands Indië met de overgave van Japan. De facto was de oorlog voor velen in Nederlands Indië niet voorbij. Op 17 augustus werd de zelfstandige republiek Indonesië uitgeroepen door Soekarno en Hatta, en werd daarna het land geteisterd door een onafhankelijkheidsoorlog, die tot de soevereiniteitsoverdracht in december 1949 duurde. Het CAZ neemt deel aan activiteiten van anderen door middel van presentaties en bloemlegging.

Communicatie: er wordt een persbericht gemaakt, gestuurd aan de lokale media in Amsterdam, Zuidoost, 4 en 5 mei Amsterdam, lokale websites, buurtcomités, lokale radio en tv. Mede afhankelijk van de invulling van een mogelijk programma of activiteit wordt dit algemene persbericht meer specifiek gemaakt.

V.3 Dag van de Rechten van de Mens op 10 december

Het Comité zal in samenwerking met het Ir. Lely Lyceum in Zuidoost aandacht besteden aan de internationale Dag van de Rechten van de Mens (10 december). Door middel van presentaties, gevolgd door een debat over een actueel onderwerp in relatie tot de universele Rechten van de Mens, of door middel van andere activiteiten. Zoals in voorgaande jaren nodigen wij hierbij politici en maatschappelijke organisaties uit.

Communicatie: Een verslag van deze activiteit verschijnt in onze media kanalen en die van het Lely lyceum.

V.4 Voorlichting en Educatie

Het plan is in 2023 intensiever gebruik te maken van in opdracht van het CAZ eerder ontwikkeld film materiaal. In opdracht van het Comité zijn over een periode van vier jaar portretten geschilderd van verzetshelden met wortels in het voormalig koninkrijk der Nederlanden, die zich tijdens WO2 actief hebben ingezet in het Nederlands verzet tegen de Duitsers. De portretten zijn geschilderd door Herman Morssink. Wij verwachten dit verhaal onder een breder en jonger publiek beschikbaar te kunnen stellen en daarmee bij te dragen aan het lering trekken uit dit stuk geschiedenis.

Communicatie: De fysieke tentoonstelling: in overleg met de partij waar de portretten worden tentoongesteld, zal er gecommuniceerd worden naar doelgroepen. Zoals scholen in Zuidoost en in Amsterdam Een bijbehorende brochure is in het verleden al ontwikkeld.

Een zelfstandige web toegang is in ontwikkeling.

V.5 School der Poëzie

Zoals hierboven onder V.1c vermeld, wordt in de aanloop naar 4 en 5 mei in samenwerking met de School der Poëzie in 2023 een gedichtenwedstrijd georganiseerd met het oogmerk herdenken en vieren meer onder de aandacht van jongeren in Amsterdam Zuidoost te brengen. Deze activiteit is recent opgezet, en zich zal zich verder moeten ontwikkelen. Wel willen wij dit direct goed neer proberen te zetten. Hierbij is geschikt lesmateriaal nodig is over WO2. Ons Comité is al in bezit van filmmateriaal en documentaires hiervoor (Kind zijn in de oorlog, Echte Helden uit de Oost en de West, Diaspora). Op deze wijze wordt ook ons eigen materiaal duurzaam gebruikt.

Als bijlage in dit beleidsplan de globale opzet zoals deze tot nu toe is besproken met o.a. de School der Poëzie. Wij merken in de informele gesprekken met o.a. stadsdeelbestuurders dat dit initiatief en vernieuwende aanpak gewaardeerd wordt.

VI Samenwerking met andere organisaties

Het 4 en 5 mei CAZ zoekt per activiteit een betrokken samenwerkingspartner of partners. In 2022 is de samenwerking met de bestuurscommissie Zuidoost, Vereniging Ons Suriname, ImaginelC, het Stedelijk 4 en 5 mei Comité, de OBA, het Indisch Herinnerings-Centrum, het CEC/OSCAM, wooncentrum De Drecht, het Ir. Lely Lyceum, de Scouting, Muziekband Tavenue, de politie Amstelland, en het Gehandicapten Platform zeer tot tevredenheid verlopen en zal daar waar mogelijk gecontinueerd worden. Een nieuwe samenwerking met vereniging Ons Suriname zal verder vorm moeten krijgen. Ook zullen de banden weer aangehaald worden met de contacten in het onderwijs uit de pre-corona tijd, zoals het OSB en het ROC en basis scholen in Zuidoost. Verder willen wij graag meer samenwerken met jongeren organisaties in Zuidoost, zoals de Kinderraad en de Jeugdlobbyisten.

VII Evaluatie

Elke activiteit in 2022 werd geëvalueerd met de samenwerkende organisaties, en de 'lessons learned' zijn verwerkt in dit plan voor 2023. Hiernaast heeft het Comité een aantal adviseurs met een maatschappelijke of culturele achtergrond, afkomstig uit stadsdeel Zuidoost.